

www.vulkani.rs
office@vulkani.rs

Naziv originala:
Salman Rushdie
THE SATANIC VERSES

Copyright © 1988 by Salman Rushdie

All rights reserved

Translation Copyright © 2019 za srpsko izdanje Vulkan izdavaštvo

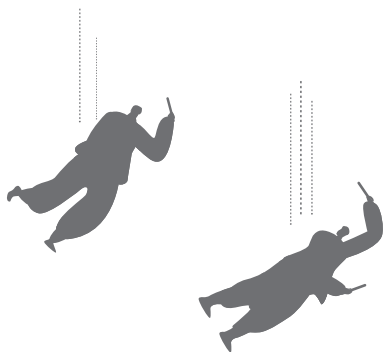
ISBN 978-86-10-03074-7

Ova knjiga štampana je na prirodnom recikliranom papiru od drveća koje raste u održivim šumama. Proces proizvodnje u potpunosti je u skladu sa svim važećim propisima Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije.

SATANSKI STIHOVI

SALMAN
RUŽDI

Preveo Aleksandar Saša Petrović

VULKAN

IZDAVAŠTVO

Beograd, 2019.

Za Marijanu

Pošto je tako vezan za vagabundsko, skitničko, neskrašeno stanje, Satana nema nikakvo svoje sigurno boravište; jer iako on ima, zbog svoje anđelske prirode, neku vrstu carstva u vodi ili u vazduhu, ovo mu je, svakako, deo božje kazne... to što je bez ikakvog čvrstog mesta ili prostora, gde bi mu bilo dopušteno da stane.

Danijel Defo, *Povest o Đavolu*

ANĐEO DŽIBRIL

„**D**a bi se ponovo rodio“, pevao je Džibril Farišta dok je, prevrćući se u vazduhu, padao s neba, „u smrt bi-bi-bi – najpre morao da si odbrodio – dio-dio! Da bi te primila – la-la – Zemljina nedra, sleteti moraš sa neba vedra – ra-ra! Kako da ti po licu osmesi puze, ako ti najpre ne pocure suze? Kako da osvojiš srce dragane, ako je tvoj uzdah najpre ne gane? *Baba*, mister, ako želiš da se rodiš ponovo...“ Pred samu zoru, jednog zimskog jutra, otprilike pred Novu godinu, dvojica – pravi-pravcati, odrasli, *živi* ljudi – padali su sa velike visine – osam hiljada sedam stotina metara šezdeset centimetara – ka Lamanšu, bez korišćenja padobrana ili krila, pravo iz vedra neba.

„Kažem ti da umreti moraš, kažem ti, ka' ti kažem“, i tako to, i baš tako, ispod meseca od alabastera sve dok se jedan vrisak ne razleže kroz tišinu noći: „Dođavola s tim tvojim pevanjem!“, a reči vise kristalne u ovoj beloj noći ledenoj, „kad si igrao u filmovima, samo si otvarao usta uz plejbek glasove drugih pevača, i zato me sad poštedi ove tvoje dreke paklene!“

Dotle se Džibril, nemi solista, bacakao nogama na mesečini dok je pevao svoj improvizovani *gazel*, plivao kroz vazduh u leptir-stilu, plivao prsno, sklupčavao se, pa se orlovski razvijao i razmahivao prema maltene beskrajnu maltene zore, praveći heraldične figure, čas natrcen, čas presamićen, uz ostale lakoumne bravure sveže, protiv Zemljine teže. A sad se kroz vazduh zadovoljno kotrljao ka tom glasu podsmehljivom.

„Ohe, Salad-baba, to si ti, baš dobro što si ti. Kakav si mi, Čamčo, drugaru stari? Kako si?“ A na to ovaj drugi, senka prezriva koja je glavačke padala u svom sivom odelu sa svim dugmićima na sakou zakopčanim i rukama uz bedra, verujući da mu polucilindar nije više na glavi, napravi izraz lica čoveka koji ne podnosi nadimke. „Ej, krelac“, viknu Džibril, izazivajući kod ovog drugog ponovno mrštenje, „dole nas čeka pravi-pravcati London, *bhai!* Evo nas, grade! Oni debili dole neće imati pojma šta ih je tresnulo. Meteor ili munja gromovna ili pak neka kazna božja. Direkt iz vazduha retkog, batice. Bum-traas! Šljis! Pljas! Kakav ulazak u grad! Pljosnat, časna reč.“

Iz retkog vazduha: jedan Veliki prasak, praćen meteorima. Jedan svesmírski početak, jedan minijturni eho rođenja vremena... Taj džambodžet *Bostan* let AI-420, eksplodirao je bez ikakvog upozorenja, visoko gore iznad velikog, kvarnog, divnog, snežnobelog, osvetljenog grada Mahagonija, Vavilona, Alfavila. Ali Džibril mu je već dao ime – moram da se umešam: pravi-pravcati London, prestonica Vilajeta, treptao je žmirkao klimao u noći. Dok se na himalajskoj visini jedno trenutno i prerano sunce rasprskavalo u prašan januarski vazduh, jedna pulsirajuća pip-pip tačkica nestala je sa radarskog ekrana a retki vazduh bio je pun tela koja su se sa Everesta katastrofe survavala ka mlečnom bledilu mora.

Ko sam ja?

Ko je to još ovde?

Avion se od eksplozije prepolovio, semena mahuna izbacivala je svoje spore, razbijeno jaje otkrivalo svoju misteriju. Dvojica glumaca, razmetljivi Džibril i do grla zakopčani, napučeni g. Saladin Čamča, padali su kao dva listića duvana slomljene stare cigare. Iznad, iza i ispod njih u praznom prostoru lebdela su avionska sedišta sa pokretnim naslonima, stereofonske slušalice, kolica za služenje pića, kese za izbacivanje muke iz stomaka, karte za iskrćavanje, djutifri video-igre, pletene kape, papirne šolje, ćebad, maske za kiseonik. A osim toga – jer je u avionu bilo i nekih doseljenika, da, podosta žena već doseljenih muževa, koje su pred polazak secali oni razumni, „na svojoj dužnosti“ zvaničnici, pitanjima o dužini, veličini i osobenim znacima genitalija njihovih supruga, kao što su mladeži i tome slično, s obzirom na ograničen broj dece u čiji je legitimitet britanska vlada uvek razumno sumnjala – mešale su se sa ostacima aviona i lebdela podjednako rasparčane, podjednako apsurdne podrtine duša,

razbijenih uspomena, odbačenih ličnosti, presečenih maternjih jezika, povređenih privatnih života, neprevodivih šala, ugašenih budućnosti, izgubljenih ljubavi, zaboravljenih značenja šupljih, bombastih reči kao što su *zemlja, pripadnost, dom*. Malčice zablesavljeni od treska i praska, Džibril i Saladin padali su kao dve bošče ispuštene iz trenutno neopreznno otvorenog kljuna neke rode, a pošto je Čamča srljao dole glavačke, u preporučljivom položaju za bebe kad ulaze u rodnicu porodilje, on je počeo da oseća izvesnu razdraženost zbog odbijanja onog drugog da pada u prostom stilu. Saladin je ronio nosom nadole dok je Farišta grlio vazduh, tapšući ga i rukama i nogama, kao neki razbacani, preglumljeni glumac bez tehnike samoobuzdavanja. A dole, oblacima prekrivene, sporo zgušnjavajuće morske struje Engleskog rukavca – zakazana zona njihove vodene reinkarnacije – očekivale su njihov ulazak.

„O, u japanskim sam sandalama šepô“, pevao je Džibril, prevodeći staru indijsku pesmu na engleski iz polusvesnog poštovanja prema navise navaljujućoj naciji domaćinu, „i u engleskim hlačama, molim lepo. Šubara mi ruska ukrašava glavu, al' indijsku dušu ipak imam pravu!“ Oblaci su bubrili ka njima, a možda se to samo činilo zbog velike mistifikacije kumulusa i kumulonimbusa, tih moćnih gromovnih glavudža koje su stajale kao neki maljevi-zornjaci, ili je to možda bilo zbog pevanja (jedan vredno predstavlja a drugi negoduje i zviždi na predstvu) ili pak usled delirijuma od eksplozije nisu mogli da predvide blisku opasnost... tek, bilo kako bilo, ova dvojica, Džibril i Saladin Farištačamča, osuđenih na ovo beskonačno ali ipak konačno anđeosko-đavolsko padanje, nisu bili svesni trenutka u kojem je proces njihovog preobražaja počeo.

Preobražaja? Mutacije?

Da, gospodine, ali ne nasumice. Tamo gore, u vazдушnom prostoru, u onom mekom, neprimetnom polju omogućenom ovim stolećem, polju koje je zatim, zauzvrat, samo to stoleće učinilo mogućnim, postajući jedno od njegovih određujućih mesta – mesto kretanja i rata, smanjivač planete i moćni vakuum, najnesigurnija i prolazna zona, iluzorna, isprekidana, promenljiva – jer kad sve izbacujete gore, u vazduh, sve postaje moguće – te je tako, tamo u visinama, pri svemu tome, došlo i kod buvnovnih glumaca do promena koje bi bile drage srcu starog g. Lamarka: pod ekstremnim pritiskom okoline, stekli su oni neke osobine.

Kakve to osobine, ponaosob? Polako; vi mislite da se stvaranje sveta događa naprečac? A tako ne dolazi ni do otkrovenja... pogledajte samo njih dvojicu. Primećujete li na njima nešto neobično? Prosto, dva ljudića mrke puti koji opasno padaju, i tu kod njih nema ništa novo, možete pomisliti; popentrali se isuviše visoko, stigli daleko iznad sebe i leteli isuviše blizu Sunca – je l' *to*?

E, *nije* to. Slušajte:

G. Saladin Čamča, prepadnut bukom koja je izvirala iz usta Džibrila Farište, poče da mu udara kontru svojim naučenim stihovima. To što je Farišta sad čuo, ploveći po neverovatnom noćnom nebu, bila je takođe jedna stara pesma, lirika g. Džejmisa Tomsona, od hiljadu sedamstote do hiljadu sedamsto četrdeset osme. „... po nalogu neba“, pevao je Čamča kroz svoja usta koja su mu sad od hladnoće bila postala šovinistički crvenobeloplava, „koji im doooooođe iz azurnoplaaavog središta moćiii.“ Užasnuti Farišta pevao je sve glasnije o japanskim sandalama, ruskim šubarama i nepovredivo potkontinentalnim dušama, ali nije mogao da utiša Saladinovo solističko izvođenje: „Te aaanđeli čuvari zapevaše usreed noćiii.“

Suočimo se s tim: bilo je, u stvari, nemoguće da oni čuju jedan drugog, a još manje moguće da vode neku konverzaciju i da se takmiče u pevanju pesama. A i kako bi oni to mogli da izvedu pri sve bržem padanju ka planeti i huci-buci atmosfere oko njih? Ali suočimo se i sa ovim: oni su to mogli.

Padali su doledole, a zimska hladnoća, koja im je zamrzavala trepavice i pretila da im i srca zaledi, samo što ih nije probudila iz njihovog deliričnog sna na javi; a oni su bili tu, negde, da postanu svesni tog pevačkog čuda, kiše ljudskih i dečjih udova čiji su njih dvojica bili jedan deo, kao i straha od sudbine koja im se odozdo munjevito približavala, kad su, mokri pa odmah zatim od leda skočanjani, uleteli u ključale oblake na temperaturi ispod nule.

I sad su se nalazili u nečemu što je ličilo na dugačak, vertikalni tunel. Čamča, kicoški doteran i krut, padajući i dalje glavačke, ugleda Džibrila Farištu u njegovoj kariranoj košulji kako mu se približava plivajući kroz taj levak sa zidovima od oblaka, te mu dođe da vikne „Nosi se, nosi se dalje od mene“, ali ga nešto spreči, početak stvaranja neke lepršave vrišteće stvarčice u njegovoj utrobi, te umesto da izgovori reči odbojne, on

raširi ruke i Farišta mu upliva u obrnuti zagrljaj – s glavom na repu – a sila njihovog sudara poče da ih tako spojene – dupe-glava, glava-dupe – prevrće sve ukруг – te su tako sve vreme izvodili svoja blizanačka salta kroz rupu koja je vodila u Zemlju čuda; a dok su se probijali kroz belinu, naletali su na razne oblike oblaka koji su se neprestano menjali – bogovi se pretvarali u volove, žene u pauke, ljudi u vukove. Hibridne oblak-badže su ih pritiskale, džinovski cvetovi s ljudskim grudima privijali se uz njih sa svojih mesnatih stabljika, krilate mačke, kentauri, a Čamču je, u njegovom polusvesnom stanju, obrvavala misao da je i on sam stekao osobine oblačnosti, postajući promenljiv i hibridan, kao da je prerastao u osobu čija se glava gnezdi između njegovih sopstvenih nogu i čije se noge obavijaju oko njegovog sopstvenog dugačkog, plemićkog vrata.

Međutim, ova druga osoba nije imala vremena za takve „visoke falusije“; on je zaista bio nesposoban za bilo kakvo „falusiranje“; pošto je upravo video kako se iz vrtloga oblaka pojavljuje figura neke čarobne žene izvesnih godina, u brokatskom zeleno-zlatnom sariju, sa briljantom u nosu i lakom na visokoj punđi da joj vetar na ovim visinama ne rasturi kosu, dok je postojano sedela na letećem ćilimu. „Reha Merçant“, pozdravi je Džibril. „Jel’ ti ne možeš da nađeš put za nebo ili šta?“ Nesosetljive reči za obraćanje jednoj mrtvoj ženi! Ali njegovo uzdrmano stanje i padanje ublažava stvar... Čamča, držeći se čvrsto za njegove noge, postavi mu nejasno pitanje: „Koji ti je vrag?“

„Ti je ne vidiš?“, viknu Džibril. „Ne vidiš njen prokleti persijski ćilim?“

Ne, ne, Džibo, šaptao je njen glas u njegovim ušima, ne očekuj od njega da to potvrdi. Ja sam tu samo za tvoje oči, možda si počeo da šašaviš, šta ti uopšte misliš, *namakulo* jedan – *govance* praseće, ljubavi moja. Smrt donosi iskrenost, dragane moj, pa zato mogu da te zovem tvojim pravim imenima.

Naoblačena Reha mrmrljala je gorka ničesa, ali Džibril ponovo dreknu na Čamču: „Buzdovanu? Da li je ti vidiš il’ je ne vidiš?“

Saladin Čamča ništa nije video, ništa nije čuo, ništa nije rekao. I Džibril se sam sučeli s njom. „Nije trebalo da učiniš ono“, prekori je on. „Ne, gospodo. Greh. Krupna stvar.“

O, ti sad možeš i da mi pridikuješ, nasmeja se ona. Ti si onaj sa visokim moralnim tonom, i to ti je dobro. Ti si mene ostavio, njen glas podsećao je njegovo uho, i kao da mu je grickao školjku. Ti mene a ne ja

tebe, O meseče uživanja moga, koji si se iza oblaka skrio. A ja u mraku ostala, zaslepljena, izgubljena, zbog ljubavi.

On se uplaši. „Šta hoćeš? Ali ne, nemoj da mi to kažeš, samo idi.“

Kad si bio bolestan, ja nisam smela da te vidim, da ne izazovem skandal, ti si znao da nisam mogla, da sam se držala po strani zbog tebe, ali posle si me kaznio, to si iskoristio kao opravdanje da odeš, kao svoj oblak da se iza njega sakriješ. To si iskoristio, kao i nju, onu *ledničku* ženu. Barabo. Ali, pošto sam ja sad mrtva, zaboravila sam kako se prašta. Proklinjem te, Džibrile moj, dabogda ti život bio pakao. Pakao, jer ti si mene tamo poslao, proklet bio, jer ti si odatle i došao, đavole, a sad se vraćaš tamo, krvopijo – neka ti je srećan krvavi *buć!* Rehina kletva; a posle toga stihovi na nekom jeziku koji on nije znao, sve same neke grubosti i šištanje, u čemu mu se učinilo da je razaznao, a možda i nije, često ponavljano ime Al Lat.*

Džibril se grčevito držao za Čamču; i probiše dno oblaka.

Brzina, osećanje brzine vrati im se zajedno sa njenim zviždanjem stravične joj note. Krov oblaka jurio je naviše, vodena površina se približavala, kao pri zumiranju kamerom, oči im se otvoriše. Vrisak, isti onaj vrisak koji mu je podrhtavao u utrobi kad je Džibril plivao preko neba ka njemu, sad se ote Čamči sa usana; jedan džilit sunčeve svetlosti probi se kroz njegova otvorena usta i oslobodi ih. Ali oni behu padali kroz transformacije oblaka, Čamča i Farišta, i sad im je po rubovima tela bilo neke fluidnosti, neke zamagljenosti, a kad je sunčev zrak udario u Čamču, oslobodio je iz njega više nego krike:

„Hajde leti!“ vrisnu Čamča na Džibrila. „Sad počni da letiš.“ Pa dodade – ne znajući njen izvor – i drugu naredbu: „I pevaj.“

Kako u svetu nastaje novina? Kako se ona rađa? Od kakvih je fuzija, translacija, spajanja sačinjena?

Kako uspeva da opstane, onako ekstremna i opasna kao što jeste? Koje to kompromise, koje pogodbe, koje sve izdaje svoje tajne prirode ona mora da učini da bi se zaštitila od brodoloma, od anđela uništitelja, od giljotine?

Je li rođenje uvek i pad?

Imaju li anđeli krila? Može li čovek da leti?

* *Allat* – boginja (*Allah* – bog) kod muslimana, pre Muhameda. (Prim. prev.)

Kad je g. Saladin Čamča ispao iz oblaka iznad Lamanša, osetio je kako mu srce hvata i podržava neka tako uporna sila pa je shvatio da je nemoguće da on umre. Kasnije, kad su mu stopala bila ponovo čvrsto usađena u tlo, počeo je da sumnja u to, da neizvodljivost svog prolaska pripisuje zbrci nastaloj u njemu samom od eksplozije, i da za svoje preživljavanje, svoje i Džibrilovo, može da zahvali samo slepoj, ludoj sreći. Ali tada on ni u šta nije sumnjao; ono što ga je proguralo kroz sve to bila je njegova želja da živi, neizopačena, neodoljiva, čista želja, a prva stvar koju je ta želja učinila bila je da ga obavesti da ona neće da ima nikakve veze sa njegovom patetičnom ličnošću, sa tom polurekonstruisanom stvari mimikrije i glasova, i da namerava da sve to zaobiđe; i on vide sebe kako se tome predaje, da, kako ide dalje kao da je običan posmatrač sopstvene svesti u svom sopstvenom telu, jer to je počelo u samom središtu njegovog tela i prostiralo se izvan njega, pretvarajući mu krv u gvožđe i zamenjujući mu meso čelikom, mada je to osećao kao neku šaku koja se stezala oko njega, spolja, i držala ga nekako i čvrsto i nepodnošljivo nežno; i sve tako dok ga nije potpuno savladala i ponovo mu aktivirala usta, prste, što god je htela; i čim je postala sigurna da njime vlada, rasprostrla se iz njegovog tela dalje i Džibrila Farištu sčepala za muda.

„Leti!“, naređivao je sad i Džibril. „Pevaj!“

Čamča se držao Džibrila, dok je ovaj počinjao, isprva sporo a zatim sve brže i snažnije, da maše rukama kao krilima. Mahao je sve upornije i, dok je tako mahao, iz njega se probijala jedna pesma i, kao što je pevala utvara Rehe Merçant, on ju je pevao na nekom jeziku koji nije znao, u melodiji koju dotle nije čuo. Džibril nikad nije odbacivao mogućnost događanja čuda; za razliku od Čamče, koji je pokušavao da to rezonski izvede iz težnje za egzistiranjem, on nikad nije prestajao da govori da je pevani *gazel* nebeska stvar, da bi mahanje rukama kao krilima, bez pesme, bilo uzaludno, da bi bez mahanja sigurno tresnuli na morske talase kao dva kamena ili tome slično, i da bi se raspali u paramparčad pri dodiru sa zategnutim morskim bubnjem. Ali, umesto toga, oni su svoje padanje počeli da usporavaju. Što je Džibril sa više oduševljenja mahao rukama i pevao, pevao i mahao, to je i usporavanje bilo veće, sve dotle dok, najzad, njih dvojica nisu počeli da lebde i da se spuštaju dole ka Lamanšu kao dva listića hartije na povetarcu.

Oni su bili jedini preživeli iz te katastrofe, jedini koji su ispali iz *Bostana* i ostali živi. Našli su se iscrpljeni na jednoj plaži. Onaj okretniji od te dvojice, onaj u ružičastoj kariranoj košulji, kleo se u svoje divljačno skitaranje po nebesima da su njih dvojica hodali po samoj vodi, da su ih talasi nežno nosili i na obalu izbacili; ali onaj drugi, na čijoj je glavi mokri polucilindar, kao usled neke mađije, i dalje stajao, osporio je ovo. „Gospode, al’ smo imali sreće!“, reče on.

„Koliko sreće može čovek uopšte da ima?“

Ali ja znam istinu, očigledno. Ja sam celu tu stvar posmatrao. A što se tiče one sveprisutnosti i svemogućnosti, tu trenutno ne polažem nikakva prava, ali nadam se da mogu bar ovoliko. Čamča je jakom voljom poželeo, a Farišta je činio ono što je ta jaka volja tražila od njega.

Koji je od njih dvojice bio čudotvorac?

Kakve je vrste – anđeoske, đavolske – bila Fariština pesma?

Ko sam ja?

Recimo ovako: ko zna najbolje melodije?

A ovo su bile prve reči koje je Džibril Farišta izgovorio kad se probudio na snegom pokrivenoj engleskoj plaži, sa nesumnjivim prisustvom jedne morske zvezde pored njegovog uha: „Ponovo smo rođeni, Buzdo – ti i ja. Srećan rođendan, mister; *happy birthday to you!*“

Na šta se Saladin Čamča krkljajući nakašlja, pljunu, otvori oči i, kao što to priliči novorođenčetu, bučno briznu u glupavi plač.

2

Reinkarnacija je uvek bila velika tema za Džibrila, petnaest godina najvećeg glumca u istoriji indijskog filma, velika i značajna tema čak i pre nego što je „čudotvorno“ porazio onu Bubicu-Utvaru – svoju boljku za koju su svi počeli da veruju da će raskinuti sve njegove ugovore o angažmanu. A tako je neko mogao i da predvidi, ali niko nije, da će on, kad ozdravi i ustane iz bolesničke postelje, takoreći uspeti tamo gde su mikrobi omanuli, i zauvek odšetati iz svog ranijeg života, i to u toku jedne

sedmice posle svog četrdesetog rođendana – da će prosto nestati, ovako: *puf!* kao trik, *u retkom vazduhu*.

Prvi ljudi koji su zapazili njegovo odsustvo bili su četvorica iz njegove ekipe u filmskom preduzeću koji su ga stalno gurali u invalidskim kolicima. Davno pre svoje bolesti, on je bio stekao naviku da ga iz studija u studio velikog filmskog kompleksa zgrada D. V. Rama transportuje jedna grupa brzih i pouzdanih atleta, jer čovek koji „simultano“ učestvuje u snimanju čak jedanaest filmova mora da čuva svoju energiju. Vođenog jednim složenim kodnim raboš sistemom zarez, kružića i tačaka kojeg se Džibril sećao iz svog detinjstva provedenog među legendarnim raznošačima ručkova u Bombaju (o čemu ćemo mnogo kasnije), gurači kolica vozili su ga iz uloge u ulogu, isporučujući ga tako tačno i nepogrešivo kao što je njegov otac isporučivao one gotove ručkove u čabrićima. I posle svojih snimljenih kadrova u jednom filmu, Džibril bi se sručio natrag u kolica i velikom brzinom bio bi otpremljen u drugi studio za drugi film, gde je menjao kostim, šminku i govorio svoje druge replike. „Karijera jednog glumca u bombajskim tonfilmovima“, govorio je on svojoj vernoj ekipi gurača, „više je kao neka trka invalidskih kolica sa dva-tri zaustavljanja duž trkačke staze radi dodavanja goriva.“

Posle bolesti – Bubice-Utvare, Tajanstvene Maleze, Bubetine – on se bio vratio na posao, odmarajući se sad snimanjem samo sedam filmova istovremeno... a zatim je, iz čista mira, nestao iz filmskih studija. Njegova invalidska kolica stajala su prazna među učutkanim scenama s mikrofona; njegovo odsustvo otkrivalo je sav lažni sjaj dekora. Gurači kolica, od prvog do četvrtog, izvinjavali su se zbog manjkanja filmske zvezde kad su se filmske drmadžije u gnevu obrušavale na njih: Jao, on mora da je bolestan, on je uvek bio poznat po svojoj tačnosti, ma nemojte, zašto ga kritikujete, *maharadž*, velike umetnike treba s vremena na vreme prepuštati njihovom temperamentu, dopustite – a zbog ovog njihovog prigovaranja oni su postali prve žrtve Farištinog neobjašnjivog *čiribu-čiriba* nestanka: bili su otpušteni – četiri, tri, dva, jedan, nula – *ekdumdžaldi!* – *izjuren*i kroz kapije studija, te su tako jedna invalidska kolica ostala da stoje napuštena i da skupljaju prašinu ispod namalanih kokosovih palmi oko plaže prekrivene strugotinama.

Gde je bio Džibril? Filmski producenti, u procepu, bili su skupo upaničeni. Tražite ga tamo, na terenima golf kluba „Vilingdon“ – danas samo

sa devet rupa za golf loptice, jer su oblakoderi bili iznikli na onim plavecima-terenima sa *ostalih* devet rupa, iznikli kao neki korov divovski ili, recimo, kao nadgrobni spomenici što obeležavaju mesto na kojem je, sada razbucana, lešina starog grada nekad ležala – tamo, baš tamo, drečale su glavne filmske budže, lišene najjednostavnijih rupa za golf; i gledaj, odozgo, ostatke kose izmučene vremenom i opale sa njihovih seniorskih glava, posle lebdenja dlaka im sa njihovih visoko izdignutih terasa i prozora na vetru. Uzbuđenje producenata bilo je lako shvatiti, jer u te dane opadanja broja bioskopskih gledalaca, pravljenja istorijskih sapunskih opera i stvaranja savremenih bataljona krstaških domaćica od strane televizijske mreže, u filmskoj industriji postojalo je samo jedno ime, koje je, istaknuto na filmskoj špici, još (uvek) moglo gledaocima da pruža zihér vatru, sto posto odgovarajuću garanciju da će gledati superhit, pravu rasturaciju; a sad je – avaj! – sopstvenik pomenutog imena izveo jedno *kidavelo* – naviše, naniže ili u efe – ali svakako i neosporno – jedan pravi – *šmuganjac!*...

Širom grada, posle mnogih interventnih telefona, motociklista, pajkana, marljivih ljudi-žaba i ribara sa mrežama koji su pretraživali luku ne bi li našli njegov leš, mada uzalud, počeli su da se govore epitafi za uspomenu na pomračenu filmsku zvezdu. A na jednoj od sedam ponesenih pa upuštenih filmskih scena *Rama* studija, gospođica Pimpl Bilimorija, poslednja stravično zapaprena vatrena seks-bomba – *tu nema da nema prave gerle, već ima da ima da superrajcajuća eksplozija budne* – neodevena kao hramovna igračica sa prozračnim velom-nevelom golišavosti i nasadena ispod kartonske predstave onih tantričkih tucački grčevito sparenih figura iz perioda dinastije Čandela – i shvatajući da njene glavne scene neće biti i da je njen veliki nastup razbijen u paramparčad – odigrala je jedno pakosno zbogom pred publikom sastavljenom od tonskih snimatelja i električara koji su cinično pušili svoje cigare duvana. U pratnji svoje tupo uzbuđene *aje*, robusne sluškinje, Pimpl je pokušala da se ruga. „O bože moj, kakav šlog sreće! – pa to je, prosto, da krepaš“, vrisnula je. „A ja mislila danas snimamo onu ljubavnu scenu, c-c-c, pa sam maločas crkavala iznutra, pitajući se kako ću da se približim tom tipu sa debelim drombuljastim ustima iz kojih mu bazdi na pokvareno govno bubašvabe.“ Kao zvona teške grivne zveckale su joj dok je nogama treskala po podu. „Mnogo dobra stvar što filmovi ne mirišu, jer ta kuga

nikad ne bi dobila posô u kinematografiji.“ I tu je Pimplin monolog došao do takvog klimaksa skarednosti da su se oni majstori prvi put u svojoj praksi ukočili i počeli da Pimplin rečnik porede sa rečnikom one zloglasne banditske kraljice Fulan Devi čije su kletve mogle za tren oka da istope pušćane cevi a novinarske plajvaze da pretvore u gumu.

Pimpl izlazi, plaćući, cenzurisana, a na podu sobe za dokumentaciju ostaje da leži jedan mali novinski isečak. Dok je odlazila, svetlucavi veštački brilijanti ispadali su joj iz pupka i odražavali njene suze... a što se tiče Farištine halitoze – zadaha iz usta – ona nije baš sasvim pogrešila; ako ništa drugo, rekla je bar malčice manje nego što je bilo u stvari. Džibrilov dah, oni okerski oblaci sumpora i paklenih isparenja – kad se uzmu zajedno sa njegovim jasno izraženim „udovačkim vrhom“ – malim trouglastim završetkom linije kose na sredini čela – i gavranski crnim vlasima – uvek su davali izgled više sumoran nego oreolski sveštački, uprkos njegovom arhandeoskom imenu.* Posle njegovog nestanka, pričalo se da ga nije teško naći, jer je za to potrebno imati samo malo osetljiviji nos... a nedelju dana posle njegovog uzletanja avionom, jedan tragičniji „izlazak sa scene“ nego što je bio onaj Pimpl Bilimorije, dosta je pojačao taj đavolski vonj koji je počinjao da se vezuje za njegovo dotle miomirisno ime. Moglo je da se kaže kako je on sišao sa filmskog ekrana i otišao u svet, drukčiji nego što je bioskop; ljudi to znaju ako smrdite.

Od vazduha smo mi stvorenja, Koreni naši u snovima leže I u oblacima onim gore Pa se u letu rađamo ponovo. Zbogom. Ovo zagonetno pisamce koje je policija otkrila u penthausu Džibrila Farište – potkrovnom stanu sagrađenom na vrhu oblakodera „Everest vilas“ na Bregu Malabar, u najvišem domu na najvišoj zgradi najvišeg kraja grada, u jednom od onih duplo panoramskih ili dvostruko belvijskih apartmana iz kojih možete da bacite pogled ovamo preko večernje ogrlice Marin drajva ili onamo prema Skandal pointu i moru – omogućilo je da naslovi u novinama nastave sa svojim kakofonijama. Naslov FARIŠTA RONI U PODZEMLJE otvorio je *Blic* u pomalo makabrističkom stilu, dok se Vredna Pčelica u *Dejliju* radije opredelila za naslov DŽIBRIL KIDNUO. Objavljene su i mnoge fotografije te legendarne rezidencije gde su francuski majstori za unutrašnju dekoraciju, sa pohvalnicama od Reze Pahlavija za rad obavljen

* *Gibreel – Džibril*, Gabrijel, Gavril, Gavriilo. (Prim. prev.)

u Persepolisu, spiskali milion dolara da bi na toj velikoj visini rekreirali efekat beduinskog šatora. Još jedna iluzija uništena njegovim odsustvom; DŽIBRIL SRUŠIO SVOJ ŠATOR – drečali su naslovi u novinama, ali da li je on otišao gore ili dole ili nekuda pobočno? To niko nije znao. U toj metropoli jezika i šapata, čak ni najoštrije uho nije čulo ništa pouzdano. Ali gđa Reha Merčant, čitajući sve novine, slušajući sve emisije na radiju, ostajući zalepljena za TV programe *Durdaršana*, uspela je da napabirči nešto iz Farištine poruke, da čuje njenu notu koja je svima bila izmakla, pa je pvela svoje dve kćerke i jednog sina u šetnju po krovu svog visoko uzdignutog doma zvanog „Everest vilas“.

Njegova susedka; zapravo iz stana neposredno ispod njegovog. Njegova susedka i prijateljica; šta još treba da kažem? Svakako, oni skandalima bliski pakosni magazini grada punili su svoje stupce naglašenim insinucijama i ćuškanjem laktovima u rebra, ali ovde nema razloga za spuštanje na njihov nivo. Zašto sada bacati ljagu na njen dobar glas?

Ko je bila ona? Bogata žena, svakako, jer „Everest vilas“ nije bila stambena zgrada u onom sirotinjskom kvartu Kurla, zar ne? Udata – da, gospodine – i trinaest godina u braku sa svojim suprugom, velikim poslovnim budžom, duboko uleglim u biznis sa kugličnim ležajima. Nezavisna trgovkinja, sa radnjom čiji su izlozi bili puni persijskih tepiha i starina iz perioda cvata Kolabe. Ona je svoje ćilime zvala *klims* i *klins*, a drevne artefakte *antikjus*.^{*} Da, i bila je lepa, lepa na onaj strogo uglađen način proređenih stanara gradskih nebeskih apartmana; njene kosti, koža i držanje bili su živi svedoci njenog davnog rastanka sa osiromašenim, teškim rodnim tлом. Svi su se slagali s tim da je ona jaka ličnost, da je pila *kao riba* iz svojih čaša od *lalik* kristala, svoje šešire bestidno kačila na kip Čole Natradža i znala šta hoće i kako da do toga brzo dođe. Njen muž bio je mišić pun para i dobar slabić. Reha Merčant je u novinama pročitala oprostajno pisamce Džibrila Farište, sama napisala jedno pismo, sakupila svoju decu, pozvala lift i njime krenula ka nebu (samo jedan sprat više) da se suoči sa svojom sudbinom koju je sama bila izabrala.

„Pre mnogo godina“, tako je počinjalo njeno pismo, „iz kukavičluka sam se udala. A sad, konačno, činim nešto hrabro.“ Na svom krevetu ostavila je novine sa Džibrilovom porukom zaokruženom crvenom olovkom

^{*} *Queues* (eng.) – redovi u kojima se stoji za hranu ili bioskopske karte. (Prim. prev.)